

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Czterodniowy Seans z Książką na Narodowym... : sprawozdanie z VII Warszawskich Targów Książki, 19-22 maja 2016 roku

Author: Przemysław Kasperkiewicz, Aleksandra Maruszczyk

Citation style: Kasperkiewicz Przemysław, Maruszczyk Aleksandra. (2016). Czterodniowy Seans z Książką na Narodowym... : sprawozdanie z VII Warszawskich Targów Książki, 19-22 maja 2016 roku."Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy" (2016, nr 2, s. 145-157).

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

PRZEMYSŁAW KASPERKIEWICZ¹, ALEKSANDRA MARUSZCZYK²

**CZTERODNIOWY SEANS Z KSIĄŻKĄ NA NARODOWYM...
SPRAWOZDANIE Z VII WARSZAWSKICH TARGÓW KSIĄŻKI
WARSZAWA, 19-22 MAJA 2016 ROKU**

Czytanie książek to najpiękniejsza zabawa, jaką sobie ludzkość wymyśliła
Wisława Szymborska

Świat bez książek? To brzmi zupełnie (i na szczęście!) nierealnie. Co prawda wszelkie badania nad stanem czytelnictwa w Polsce jednoznacznie wskazują na jego spadek, słowo drukowane wciąż jednak zaznacza swoją trwałą obecność jako jeden z podstawowych nośników wiedzy o otaczającej nas rzeczywistości. Szeroko pojęty rynek książki funkcjonuje dziś zarówno dzięki autorom, wielkim wydawcom, małym firmom wydawniczym i dystrybutorom (hurtownikom, księgarzom) jak i bibliotekom. Coraz bardziej kreatywne działania marketingowe wszystkich tu wymienionych stron sprzyjają wywoływaniu zainteresowania lekturą o zróżnicowanej treści i formie. Nie trudno odnaleźć liczne przykłady tego typu aktywności w wielowymiarowej przestrzeni Internetu (realizowanej także poza siecią). Organizowanie festiwali czy dni książki to już w zasadzie codzienność. Na mapie wydawniczo-czytelniczych wydarzeń prym wiodą bez wątpienia Warszawskie Targi Książki, które po raz kolejny odbyły się na Stadionie Narodowym w dniach 19-22 maja br.

Patronat, inauguracja, wystawcy

Patronat honorowy nad wydarzeniem objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda. W kapitule honorowego komitetu znaleźli się: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Minister Edukacji Narodowej, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Rzecznik Praw Dziecka, Pol-

¹ Politechnika Śląska, Biblioteka Główna. Filia w Katowicach.

² Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

II. 1. Na płycie Stadionu Narodowego. Fot. Aleksandra Maruszczyk

ska Akademia Nauk, Biblioteka Narodowa, Mazowsze. Serce Polski i Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy. Współpracę zadeklarowało wiele instytucji branżowych, m.in.: Polskie Towarzystwo Wydawców Książek, Polska Izba Książki, Stowarzyszenie Copyright Polska, Stowarzyszenie Autorów ZAiKS, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Izba Księgarstwa Polskiego, Polska Izba Druku, Związek Literatów Polskich i Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury. W roli głównego partnera medialnego wystąpiło Polskie Radio. Medialnego wsparcia udzieliły również: Telewizja Polska, Gazeta Wyborcza, Biblioteka Analiz, Rynek-Książki.pl, Wydawca, Książka.net.pl, portal Lubimy czytać.pl i in. Podobnie jak w latach ubiegłych organizatorem wykonawczym WTK była firma Murator EXPO.

Podczas uroczystej inauguracji głos zabrali m.in.: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Piotr Gliński, Minister Zasobów Ludzkich Węgier Zoltán Balog i Dyrektor Instytutu im. Rajmunda Llulla Manuel Forcano, w obecności gospodarzy targów: Prezesa Zarządu Targów Książki Rafała Skąpskiego, Prezesa Zarządu Murator EXPO Jacka Oryla i Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy Hanny Gronkiewicz-Waltz oraz wielu zgromadzonych gości.

Łącznie ofertę wydawniczą zaprezentowało 815 wystawców z kraju i zagranicy (Australii, Austrii, Belgii, Białorusi, Bułgarii, Chin, Chorwacji, Czech, Francji, Grecji, Hiszpanii, Holandii, Kanady, Niemiec, Rumunii, Słowacji, Szwecji, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Ukrainy, Węgier, Wielkiej Brytanii i Włoch). Wśród krajowych reprezentantów największymi eks-

pozycjami wyróżniały się: Agora, BOSZ, Dom Wydawniczy REBIS, Edgard Języki Obce.pl, Empik, Olesiejuk, Prószyński i S-ka, Sonia Draga, Wielka Litera, Wydawnictwo Jedność, Wydawnictwo Literackie i Znak. Równie atrakcyjnie prezentowały się stoiska takich firm jak: Akapit Press, Anna-purna, Bellona, Bezdroża, Burda Książki, Compass, Biblioteka Narodowa, Czarne, Czeskie Klimaty, Egmont, Helion, Marginesy, Nasza Księgarnia, Pascal, Platon i SQN. Wśród wielu zagranicznych wystawców wymienić należy: francuskie (m.in. Actes Sud, Balivernes, Casterman, Didier Jeunesse, Fayard, Gallimard), niemieckie (m.in.: Arena Verlag, Frankfurt Book Fair, Gestalten, Steidl, Taschen), hiszpańskie (m.in.: Edicions del Periscopi – Llegir en Català, Instituto Cervantes, La Galera) i węgierskie (Magyarország – Rok Kultury Węgierskiej w Polsce).

Pod szyldem WTK odbywały się też 10. Targi Książki Akademickiej i Naukowej ACADEMIA. Entuzjaści książki naukowej i specjalistycznej mogli zapoznać się – w odrębnym wydzielonym sektorze – z publikacjami takich wydawców jak np.: Akademia Marynarki Wojennej, Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi, Copernicus Center Press, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Oficyna Wydawnicza SGH w Warszawie, Wydawnictwa AGH, Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, Wydawnictwa Naukowe Instytutu Lotnictwa, Wydawnictwa Uczelniane Politechniki Łódzkiej, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie oraz Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Na amatorów elektronicznych publikacji czekała atrakcyjna oferta coraz bardziej popularnych obecnie modeli czytników (Basic 2, Touch Lux 3, Ultra, Sense) firmy Pocketbook. Analogicznie serię podobnych urządzeń marki inkBook zaprezentowała również obecna na targach firma Nexto. W kategorii komiksu i gier planszowych ciekawie prezentowali się m.in.: Komikslandia, Komiksy Ekonomiczne, Planeta Komiksów, Sklep-komiksowy.pl, Polskie Stowarzyszenie Komiksowe, Sol Invictus Komiks, Strefa Komiksów oraz Magazyn Pixel – Kultura Gry Video, Gamiko Gry Planszowe, Rebel.pl. Tradycyjnie nie zabrakło przestrzeni dla książki z wtórnego obiegu oraz tzw. *białych kraków* (Antykwariat Grochowski, Antyk-Wariat Antika – Dorota Szwed, Czarny Kot, Książka dla każdego, Kwadryga, Na Tamce, Piotruś Pan, Szarlatan, Tomik – Anna Barańska i in.).

Goście, autorzy, nowości wydawnicze

Honorowym gościem tegorocznych WTK były Węgry. Podczas czterech targowych dni szeroko prezentowano kulturę i literaturę węgierską, m.in. z udziałem takich autorów i prelegentów jak: Antal Bayer, Gyula Csics,

Margit Garajszki, Lajos Grendel (*Dzwony Einsteina*), János Háy (*Syn ogrodnika*), Ottó Kaiser, Noémi Kiss, István Kovács i János Oláh. W ramach Salonu Barcelony i Literatury Katalońskiej (Gościa Specjalnego) pojawili się m.in. Sebastià Alzamora (*Bestie*), Blanca Busquets (*Jardí a l'obaga*), Jaume Cabré (*Cień eunucha*), Rafael Nadal (*Kłątwa rodziny Palmisano*), Care Santos (*Czekoladowe pragnienie*), Màrius Serra (*Plany na przyszłość*), Jordi Sierra i Fabra. Nie zawiedli również przedstawiciele literatury i kultury francuskiej m.in.: Pierre Assoulin, Jean-Guy Boin, Paul Colize (*Długa chwila ciszy*), Tahar Ben Jelloun, Nedim Gürsel, Boualem Sansal (*2084. Koniec świata*), Lyonel Trouillot i Carole Vantrois.

Najlichniesze kolejki po autografy ustawiały się do rodzimych autorów. Jak zwykle można było spotkać artystów, dziennikarzy, pisarzy, publicystów i sportowców. Książkowe premiery podpisywali m.in.: Marta Abramowicz (*Zakonnice odchodzą po cichu*), Cezary Bielakowski (*Jan Kulczyk. Biografia niezwykła*), Wojciech Cegielski (*Rozmowy o islamie*), Jacek Cygan (*Przeznaczenie, traf, przypadek*), Henryk Gołębiowski i Tomasz Solarewicz (*Zygzałem przez życie*), Katarzyna Grochola (*Przeznaczenie*), Cezary Harasimowicz (*Miejsce odosobnienia*), Józef Hen (*Powrót do bezsennych nocy*), Krystyna Janda i Katarzyna Montgomery (*Pani zyskuje przy bliższym poznaniu*), Iwona Kienzler (*Bodo i jego burzliwe romanse*), Marcin Kydryński (*Biel. Notatki z Afryki*), Robert Makłowicz (*Dalmacja. Książka kucharska*), Remigiusz Mróz (*Trawers*), Jacek Pałkiewicz (*Dubaj. Prawdziwe oblicze*), Jerzy Pilch (*Bezpowrotnie utracona leworęczność*), Wojciech Pokora i Krzysztof Pyzia (*Z Pokorą przez życie*), Eustachy Ryłski (*Po śniadaniu*), Mariusz Szczygieł (*Projekt: prawda*), Janusz Leon Wiśniewski (*Udręka braku pożądania*). To tylko niektóre z imponującej listy nazwisk!

Dyskusje, spotkania

W czasie trwania targów w przestrzeni konferencyjnej Stadionu Narodowego odbywało się wiele interesujących spotkań i paneli dyskusyjnych o różnorodnej tematyce. Katarzyna Nakonieczna, Remek Mendruń (Biblioteka Narodowa) i Adam Cholewka (Internews) omówili funkcjonalność formatu ONIX. Obecnie Biblioteka Narodowa (członek zrzeszony w ISBN International i EEditEUR - międzynarodowym konsorcjum zarządzającym rozwojem ISBN jako standardem wymiany metadanych) rekomenduje stosowanie formatu ONIX w wersji 3.0. Każdy egzemplarz obowiązkowy, trafiający do zasobów Narodowej Książnicy jest opracowywany właśnie w tym standardzie. Dzięki wymianie danych server-to-server bez potrzeby wypełniania formatek, wydawca otrzymuje wygodne narzędzie do publikowania swoich metadanych w sieci. Zapis w trybie ciągłym uwzględnia m.in.: dane o publikacji, dane marketingowe, zawartość, dane o wydawcy, powiązania z innymi materiałami i dostawę produktu. Aktualnie serwis e-ISBN umożli-

wia automatyczne pobieranie metadanych w standardzie ONIX (format ten jest stosowany m.in. przez księgarnię Prus24.pl).

Jakub Frołow z Legimi przedstawił możliwości wielofunkcyjnego narzędzia do promocji i sprzedaży książek w sieci o nazwie Microsite. Produkt ten jest adresowany głównie do wydawców, umożliwiając skuteczne oraz łatwe przygotowanie stron internetowych z wykorzystaniem gotowych szablonów i modułów: informacyjnego, sprzedaży książek, afiliacyjnej współpracy ze sklepami itd. Według prelegenta wzorcowa realizacja webowego projektu powinna zawierać najbardziej podstawowe informacje o danej publikacji, w tym notkę autorską oraz umożliwiać zapoznanie się z fragmentem treści, aż po uaktywnienie procedury zamawiania i finalizacji transakcji. Proponowane rozwiązanie przyczynia się do obniżenia kosztów promocji w Internecie (brak potrzeby konstruowania rozbudowanych, zewnętrznie administrowanych serwisów), poprawy skuteczności promocyjnej i utrwalania lojalności wokół marki wydawcy. To również szansa na wykorzystanie oraz rozwijanie nowych kanałów komunikacji i dystrybucji treści (m.in. we współpracy z operatorem telefonii komórkowej lub dystrybutorem sprzętu).

Stowarzyszenie Copyright Polska zaprezentowało zasady funkcjonowania systemu wynagrodzenia za wypożyczenia biblioteczne – przeznaczonego dla autorów, tłumaczy i wydawców. Obecnie w programie pilotażowym uczestniczy 60 bibliotek publicznych, generujących oraz przysyłających szczegółowe statystyki udostępniania konkretnych tytułów. Uprawniony do uzyskania wynagrodzenia beneficjent zgłasza dobrowolnie uczestnictwo w programie na podstawie stosownego oświadczenia. W ramach spotkania szczegółowo omówiono zasady podziału środków przeznaczonych na powyższy cel oraz przedstawiono nowe opcje, dostępne dla wydawców: system licencji międzynarodowych i Ogólnopolską Bazę o Publikacjach. Ponadto na stoisku Biblioteki Narodowej można było zapoznać się z funkcjonowaniem systemu wypożyczeń ACADEMICA, zapewniającym zdalny dostęp do publikacji naukowych w wersji cyfrowej.

Podczas konferencji *EduAKCJA - Biblioteka – usłyszeć i zobaczyć literaturę*, zorganizowanej przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, przy wsparciu Warszawskiego Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń, przedstawiono założenia Warszawskiego Programu Edukacji Kulturalnej, integrującego środowiska zaangażowane w działalność kulturalną. Przewodnicząca SBP Elżbieta Stefańczyk wskazała na aktywny udział bibliotekarzy w tworzeniu i upowszechnianiu kultury, prezentując najważniejsze inicjatywy w tej dziedzinie, podejmowane w ramach działalności stowarzyszenia. Z interesującym referatem na temat sprawności widzenia i jego znaczenia w kształtowaniu osobowości - w świetle wyników krajowych i zagranicznych badań - wystąpił Mikołaj Markiewicz z Ośrodka Treningu i Terapii Widzenia.

Radosław Jeż i Łukasz Głowacz z firmy Skilltelligence zaprezentowali autorski model biznesowy, oparty na uzyskiwaniu informacji rynkowych z zastosowaniem nowoczesnej platformy wykorzystującej Internet, urządzenia mobilne (np. smartfony) i rozproszony potencjał ludzki. Klient zainteresowany przeprowadzeniem badania marketingowego oraz pozyskaniem określonych danych, partycypuje w tworzeniu scenariusza i określeniu parametrów badań. Firma przyjmująca zlecenie programuje i udostępnia gotową aplikację klientowi oraz potencjalnemu wykonawcy, który przeprowadza badanie. Co istotne, ankieterem pozyskującym dane może zostać praktycznie każdy, wiek i wykształcenie nie mają tu znaczenia. Zleceniodawca korzysta z usług stałych i nowych współpracowników, wyznaczając im określone zadania do wykonania. To oni, przy pomocy aplikacji zainstalowanej w smartfonie (w toku przeprowadzanego badania) zatwierdzają odpowiedni wariant odpowiedzi lub wpisują określoną wartość. Informacje uzyskane w ten sposób od poszczególnych wykonawców są dostępne dla klienta w czasie rzeczywistym (online). Warto podkreślić, że firma jako operator zlecenia skrupulatnie monitoruje i ocenia wiarygodność wykonanych zadań przez poszczególne jednostki, co w istocie przekłada się na system wynagrodzeń. Według autorów wystąpienia, zaprezentowane rozwiązanie doskonale sprawdza się także w badaniach nad stanem czytelnictwa i skutecznością marketingu wydawniczego. Dla przykładu przedstawiono wyniki kompleksowego badania ankietowego na temat czytelnictwa, przeprowadzonego na grupie 497 osób w wieku 15-30 lat, współpracujących ze Skilltelligence.

Izabella Anuszevska (Millward Brown) dokonała szczegółowej analizy raportu z badania PIK *Książki w codziennym życiu Polaków*. Respondenci odpowiadali m.in. na pytania, dotyczące dostępu do urządzeń elektronicznych, umożliwiających odbiór treści cyfrowych. Większość badanych zadeklarowała korzystanie w tym celu z telefonu komórkowego (67%), laptopa (51,2%) i telewizji kablowej/platformy cyfrowej (49,6%). Na używanie czytnika e-książek powołało się zaledwie 1,1% uczestników badania. W kwestii korzystania z Internetu większość respondentów wskazywała na typowe czynności takie jak: przeglądanie stron (91,8%), obsługę poczty elektronicznej (86,5%) i słuchanie muzyki (58,5%). Sporadycznie wymieniano: publikowanie tekstów w formie postów i blogów (18,5%) oraz tworzenie stron WWW (7,8%). Wśród najpopularniejszych zajęć, realizowanych w ciągu dnia pojawiły się: oglądanie telewizji (66%), poświęcanie czasu rodzinie (54,2%) i korzystanie z Internetu (40,9%). Rzadko przyznawano się do czytania jakichkolwiek tekstów (10,5%), tylko 0,7% respondentów przeznaczyło najwięcej wolnego czasu na ich lekturę. Do najpopularniejszych rodzajów czytanych ostatnio tekstów zaliczono: sms-y, tweety, powiadomienia na portalach społecznościowych (20,1%) i prasę drukowaną (18,2%). Słabym zainteresowaniem cieszyła się książka tradycyjna (7,2%) i elektroniczna (1,3%). Czytelnicy prasy i periodyków najczęściej deklarowali

lekturę dzienników lokalnych (39,7%), rzadziej pism popularnych (22,1%) i tygodników opiniotwórczych (17,7%), najrzadziej czasopism branżowych i naukowych (odpowiednio 6,5% i 0,3%). Do przeczytania co najmniej jednej książki w ciągu roku przyznało się tylko 37,2% badanych. Zaledwie 4,2% uczestników badania czytało w tym okresie książki w formie elektronicznej. Jako powód ograniczonego kontaktu z książką najczęściej podawano brak czasu (40,6%) oraz wysokie ceny książek (9,3%). Respondenci byli pytani jeszcze m.in. o powody dla których sięgają po książkę, preferencje czytelnicze, źródła pozyskiwania książek (najczęściej wymieniano księgozbiory prywatne i biblioteki) a także oddziaływanie czytania na stosunki międzyludzkie w środowisku lokalnym. Nie sposób przedstawić wszystkich aspektów (także w odniesieniu do poszczególnych grup wiekowych), zaprezentowanych w tak obszernym raporcie.

W trakcie panelu *Literatura i piłka nożna* Manuel Forcano, Jordi Puntí i Carles Villarubi rozmawiali o piłkarskim klubie FC Barcelona jako osobliwym zjawisku społecznym i kulturowym (Stadion Narodowy jawi się tu jako miejsce symboliczne!). Ich zdaniem to nie tylko najbardziej znacząca sportowa marka na świecie, ale również synonim ciężkiej pracy, narodowej dumy i przynależności do społeczności katalońskiej. W czasie spotkania wyświetlono film dokumentalny *Josep Suñol – Krzyk odwagi*, poświęcony jednemu z twórców tej klubowej potęgi piłkarskiej, zamordowanemu podczas wojny domowej w Hiszpanii.

Warto wspomnieć o promocji okolicznościowej serii Foto Retro Wydawnictwa BOSZ, ukazującej Warszawę w fotografiach od lat 20-tych do schyłku lat 80-tych ubiegłego stulecia. Beata Tyszkiewicz, Krystyna Sienkiewicz, Joanna Szczepkowska i Prezydent Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz, w interesującej rozmowie z Jerzym Kisielewskim, wspominały (z perspektywy własnych doświadczeń) zmieniającą się przez dekady stolicę w przestrzeni architektonicznej, politycznej i społecznej. Podczas spotkania autorskiego Robert Makłowicz - przy akompaniamencie chorwackiego zespołu Smrika - opowiadał na Kanapie Literackiej o swojej najnowszej publikacji *Dalmacja. Książka kucharska* (Wysoki Zamek). Autor powieści *2084. Koniec świata* (Sonia Draga) Boualem Sansal poruszył niezwykle aktualny problem radykalizmu religijnego i jego zagrożeń dla zachodniej kultury i cywilizacji. W ramach zorganizowanego Dnia Reportażu odbyły się spotkania z Karoliną Domagalską, Antonią Lloyd-Jones, Jackiem Giszczakiem, Pawłem P. Reszką, Michałem Książkiem, Zbigniewem Parańfianowiczem, Michałem Potockim i Jenny Nordberg.

Atrakcje, wystawy

W ciągu wszystkich targowych dni na czytelników czekało wiele ciekawych atrakcji, z korzystnymi rabatami cenowymi włącznie. Wydawnictwo Prószyński i S-ka oferowało książki autorów obecnych na stoisku za połowę

ceny! Nabywając dwa tytuły wydane nakładem SQN za trzeci, najtańszy, płacono tylko symboliczną złotówkę!

W ramach akcji *Książka za książkę* każdy, kto zdecydował się oddać przynajmniej pięć zbędnych egzemplarzy mógł otrzymać kod do pobrania darmowego e-booka z witryny Publio.pl. Jako nagrodę w konkursie „na czas” przewidziano e-czytnik Pocketbook Touch Lux 3. Na stoisku producenta i dystrybutora tej marki można było zdobyć ten sam model urządzenia, rozwiązując kreatywne zadanie. Z kolei w konkursie fotograficznym firmy Nexto dla najlepszych przygotowano bony na zakup e-książek i czytniki inkBook. Portal Granice.pl – w ramach tzw. *targowych manewrów* – zaproponował wytrwałym i cierpliwym zestaw pytań, dotyczących literatury, książek i wydawnictw. Odpowiedzi na nie należało szukać na wybranych stoiskach. Nagrodami w konkursie były samodzielnie komponowane zestawy książek. Poza tym wielu wystawców zorganizowało loterie z drobnymi upominkami.

„Warszawski Weekend Rodzinny” wraz z „Festiwałem Lotto – Radość wygrywania”, odbywający się na płycie stadionu, przyciągnął uwagę najmłodszych. Tu przygotowano dla nich atrakcyjną strefę gier planszowych (Board&Dice, Bolt Action, Fabryka Gier Historycznych, Integra, Lucrum Games, Muve.pl, Polskie Stowarzyszenie Carrom, Wargamer), gdzie pod czujnym okiem animatorów mogli zapoznać się szczegółowo z zasadami rozgrywek i spróbować swoich sił. Na przyległej scenie trwała prezentacja zespołów tanecznych i wokalnych, reprezentujących stołeczne domy kultury i fundacje. Na stoisku Gościa Honorowego można było skosztować specjalnie przygotowywanych potraw węgierskiej kuchni. Podobnie kulinarne atrakcje zorganizował Carrefour.

Poza wszechobecną książką na targach można było dostrzec ekspozycje plakatów, rysunków i fotografii. Wydawnictwo BOSZ zorganizowało trzy wystawy: „Beksiński” – znane i cenione prace autora, pochodzące z okresu jego twórczych zainteresowań fantastyką, gotykiem i sztuką abstrakcyjną; „Olbiński. Pasja plakatów” – wybrane reprodukcje prac jednego z najbardziej znanych malarzy surrealizmu oraz „Warszawa” – archiwalne fotografie stolicy od lat 20-tych do 80-tych ubiegłego wieku. Za równie interesującą uznać należy wystawę prac Wojciecha Siódmała „Don Kichot”, towarzyszącą promocji nowego wydania słynnej powieści, w 400-tną rocznicę śmierci hiszpańskiego pisarza. Z okazji jubileuszu 200 lat istnienia Uniwersytetu Warszawskiego zaprezentowano plansze dokumentujące historię i czas obecny uczelni pod tytułem „Dwa stulecia. Dobry początek. Wystawa na 200-lecie Uniwersytetu Warszawskiego”. Warto wspomnieć efektowne ilustracje autorstwa Marianny Jagody-Mioduszeckiej, pokazane na wystawie „Cudowny jeleń. Baśnie węgierskie”.

Nagrody, wyróżnienia

Stałym punktem WTK są liczne konkursy, adresowane do edytorów i autorów. W ramach ustanowionej Nagrody Magellana redakcja Magazynu Literackiego Książki dokonała wyboru najlepszych publikacji w kategorii przewodników, map, atlasów i literatury o tematyce podróżniczej. Za najważniejsze wydarzenie ubiegłego roku uznano serię *Podróżownicy* Anny i Krzysztofa Kobusów. Nagrodę specjalną za promocję idei podróżowania jako stylu życia i tym samym wrażliwość na piękno świata, zdobył Michał Książek, autor m.in. pozycji *Droga 816* i reportażu *Jakuck. Słownik miejsca*.

Wybrano najlepsze przekłady z zakresu nauk przyrodniczo-matematycznych i technicznych. Nagrodę główną im. Jerzego i Hanny Kuryłowiczów otrzymało tłumaczenie publikacji *Nasz matematyczny wszechświat* Maxa Tegmarka (Prószyński i S-ka), w przekładzie Ewy Łokas i Bogumiła Bienioka; wyróżnienia trafiły do: Agnieszki Sobolewskiej za tłumaczenie *Księgi tajemnic matematycznych* Iana Stewarta (Wydawnictwo Literackie) i Doroty Konowrockiej-Sawy za przekład książki Nicka Bostroma *Superinteligencja. Scenariusze, strategie, zagrożenia* (Helion).

Nagrodę Warszawskich Targów Książki IKAR 2016 za całokształt otrzymał Eustachy Ryłski. Przyznano również Medale Gloria Artis twórcom, zrzeszonym w Stowarzyszeniu Pisarzy Polskich. Srebrne odznaczenia otrzymali: Piotr Müldner-Nieckowski, prof. Anna Nasiłowska i Barbara Wachowicz-Napiórkowska; brązowe: Tamara Bołdak-Janowska, Krzysztof Michał Choiński, Zdzisław Tadeusz Łączkowski, Barbara Rosiek, Konrad Sutarski i Aleksandra Ziółkowska-Boehm. Nagrodą im. Ryszarda Kapuścińskiego za najlepszy reportaż literacki uhonorowano Piotra Pawła Reszkę (*Diabeł i tabliczka czekolady* Wydawnictwa Agora). Polskie Towarzystwo Wydawców Książek w konkursie na najpiękniejszą książkę minionego roku doceniło edycje w następujących kategoriach: literatura piękna – *Edessy [poemat sowi-zdrzański]* (Episteme); książki naukowe i popularno-naukowe – *Wesela 21* (Muzeum Etnograficzne w Krakowie); literatura dla dzieci i młodzieży – *Pszczółki* (Dwie Siostry), podręczniki, materiały edukacyjne i szkoleniowe – *Wiedza o papierze dla konserwatorów zbiorów* (Biblioteka Narodowa); albumy – *21 myśli o teatrze* (Fundacja Win-Win); katalogi i wydawnictwa bibliofilskie – *O melomanie, który wyleczył zapomnienie* (Fundacja Alpha i Drukarnia Petit). Konkursowi PTWK towarzyszyło rozstrzygnięcie akcji *Wydawcy wybierają Drukarnie* i ogłoszenie rankingu. Za najlepszą drukarnię dzielową uznano Opolgraf S.A., drugie miejsce przypadło firmie Pozkał z Inowrocławia (zdobywcy także pierwszego miejsca w kategorii drukarni cyfrowych), trzecie Zakładowi Graficznemu Colonel S.A. z Krakowa.

Nagrodę ECONOMICUS 2016 (Dziennik Gazeta Prawna) dla najlepszego tłumaczenia zagranicznej książki ekonomicznej otrzymało Wydawnictwo Krytyki Politycznej (1 i 3 miejsce – odpowiednio za *Kapitał w XXI wieku* Tho-

masa Piketty'ego i *Ekonomię. Instrukcję obsługi* Ha-Joon Changa). Najlepszą polską książką, promującą wiedzę ekonomiczną okazała się publikacja Marcina Popkiewicza *Rewolucja energetyczna. Ale po co?* (Sonia Draga). Za najlepszy poradnik uznano książkę *Przedsiębiorca w internecie. Kompendium* (Poltext) autorstwa Moniki Nieradki-Bernaciak i Joanny Rodek-Kietlińskiej. W konkursie TECHNIKUS 2016, zorganizowanym przez Federację Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT, najlepszą publikacją o charakterze poradnikowym ogłoszono *Poradnik górnika naftowego* (SiTPNiG). W kategorii publikacji technicznych zwyciężyła pozycja Ewy B. Skrodzkiej *Eksperymentalna analiza modalna gitar i skrzypiec* (UAM). Natomiast laureatem Nagrody prof. Skowronka (przyznawanej autorom i wydawcom publikacji z zakresu archiwistyki i historii) został Wiesław Walkiewicz za *Balkany Słowiańskie. Aspiracje – Uwikłania – Sprzeczności* (Libra).

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich przyznało nagrody w konkursie Mistrz Promocji Czytelnictwa 2015 najprężniej działającym placówkom bibliotecznym. Pierwszą nagrodą uhonorowano Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną „Bibliotekę pod Atlantami” w Wałbrzychu. Druga nagroda trafiła do Gminnej Biblioteki Publicznej w Aleksandrowie, trzecia do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jastrzębiu Zdroju. Wyróżniono również: Bibliotekę Publiczną Gminy Zamość z siedzibą w Mokrem, Gminną Bibliotekę Publiczną w Juchnowcu Kościelnym, Miejską Bibliotekę Publiczną w Mińsku Mazowieckim i Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Łodzi z filiami w Kutnie, Łęczycy, Zgierzu i Pabianicach.

W ramach 10. Targów Książki Naukowej i Akademickiej ACADEMIA, rozstrzygnięto konkurs na najlepsze publikacje akademickie i naukowe. Wyróżnienia Rektora Uniwersytetu Warszawskiego dla najlepszej książki akademickiej w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych otrzymały: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego i Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich – za publikację *Jan Muszkowski. Życie książki - edycja krytyczna na podstawie wydania z 1951 roku* pod redakcją Grzegorza Czapnika i Zbigniewa Gruszki ze wstępem Hanny Tadeusiewicz, Wydawnictwo Uniwersytetu M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie – za pozycję *Logopedia. Standardy postępowania logopedycznego* pod redakcją naukową Stanisława Grabiasa, Tomasza Woźniaka i Jolanty Panasiuk, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego - za książkę *Czytanie. Kobieta, biblioteka, lektura* pod redakcją Agaty Zawiszeńskiej i Arlety Galant. Główna nagroda w tej kategorii przypadła Wydawnictwu Naukowemu Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu za *Historię polskiego filmu dokumentalnego (1896-1944)* autorstwa Małgorzaty Hendrykowskiej. Wyróżnieniami dla książki technicznej o charakterze dydaktycznym uhonorowano: Wydawnictwa AGH – za publikację *Archeometria szkieł zabytkowych* Elżbiety Greiner-Wronowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy – za *Studium laserowego i plazmowego modyfiko-*

wania warstwy wierzchniej materiałów polimerowych Piotra Rytlewskiego, Wydawnictwa Komunikacji Łączności – za pozycję *Ekomobilność T. 1-2* pod redakcją naukową Włodzimierza Choromańskiego. Z kolei wyróżnienia specjalne za opracowanie edytorskie otrzymały: Wydawnictwo Lekarskie PZWL – za *Dzieje medycyny w Polsce T. 1-2* pod redakcją naukową Wojciecha Noszczyka i Fundacja Terytoria Książki – za publikację *Gdańsk w literaturze. Bibliografia od roku 1997 do dzisiaj T. 2: 1601-1700, Cz. 1: do 1656* pod redakcją Zofii Tylewskiej-Ostrowskiej. Poza tym wyróżniono: Wydawnictwa Naukowe PWN (*Testowanie i jakość oprogramowania. Modele, techniki, narzędzia* Adama Romana), Wydawnictwo Instytutu Sztuki PAN (*Polskie życie artystyczne w latach 1944-1960 T.1-6* pod redakcją Anny Wierzbickiej), Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum, Arx Regia (*Pamiętniki Stanisława Augusta na nowo odkryte* Teresy Kostkiewiczowej). Wyróżnienie specjalne przypadło tym razem w udziale Oficynie Wydawniczej Politechniki Warszawskiej (*Czas i miejsce. Architektura Politechniki Warszawskiej* Anny Agaty Wagner). Nagrodę główną dla najlepszej publikacji akademickiej i naukowej otrzymały Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego – za książkę *Sztuka Burgundii i Niderlandów 1380-1500 T. 3* Antoniego Ziembę.

W plebiscycie Warszawska Premiera Targowa 2016 na najpopularniejszą książkę wybraną przez czytelników najwięcej głosów zdobyła *Niezlomna* autorstwa Nele Neuhaus (Media Rodzina). Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury uhonorowało Lwem Hieronima Wydawnictwo Czarne – za stworzenie i praktykowanie szczególnie dobrych warunków do współpracy z tłumaczami.

Do Literackiej Nagrody Gdynia nominowani zostali: w kategorii poezja – Kacper Bartczak za *Wiersze organiczne* (Dom Literatury w Łodzi), Maria Bigoszevska za *Jeden pokój* (FORMA), Hanna Janczak za *Lekki chłód* (Igloo) i Tadeusz Pióro za *Powązki* (Biuro Literackie); w kategorii proza – Weronika Murek za *Uprawę roślin południowych metodą Miczurina* (Czarne), Andrzej Muszyński za *Podkrzywdzie* (Wydawnictwo Literackie), Łukasz Orbitowski za *Inną duszę* (Od deski do deski), Maciej Płaza za *Skoruń* (WAB) i Dominika Słowik za *Atlas: Doppelganger* (Znak); esej: Lidia Kośka za *Lec. Autobiografia słowa* (ŻIH), Michał Książek za *Droge 816* (Fundacja Sąsiedzi), Renata Lis za pozycję *W lodach Prowansji. Bunin na wygnaniu* (Sic!) i Piotr Paziński za *Rzeczywistość poprzecieraną* (Austeria); tłumaczenie na język polski: Jacek Giszczak za przekład *Zwierzeń jeżozwiera* Alaina Mabanc-kou (Karakter), Jolanta Kozak za *Krótkie wywiady z paskudnymi ludźmi* Davida F. Wallace’a (WAB), Robert Papieski za *Lato w Baden* Leonida Cypkina (Zeszyty Literackie), Agnieszka Pokojska za *Młode skóry* Collina Barretta (Igloo) oraz Anna Wasilewska za *Rękopis znaleziony w Saragossie* Jana Potockiego (Wydawnictwo Literackie).

Ogłoszono też nominacje do kolejnej, dwudziestej już edycji prestiżowej Nagrody Nike. Otrzymali je: Julia Fiedorczuk – *Nieważkość* (Marginesy), Magdalena Grzebałkowska – *1945. Wojna i pokój* (Agora), Łukasz Jarosz –

Kardonia i Faber (Biuro Literackie), Piotr Ibrahim Kalwas – *Egipt. Haram Halal* (Dowody na Istnienie), Marcin Kaćki – *Białystok. Biała siła czarna pamięć* (Czarne), Angelika Kuźniak – *Stryjeńska. Diabli nadali* (Czarne), Ewa Lipska – *Czytnik linii papilarnych* (Wydawnictwo Literackie), Renata Lis – *W lodach Prowansji. Bunin na wygnaniu* (Sic!), Piotr Matywiecki – *Którędy na zawsze* (Wydawnictwo Literackie), Weronika Murek – *Uprawa roślin południowych metodą Miczurina* (Czarne), Bronka Nowicka – *Nakar-mić kamień* (Biuro Literackie), Joanna Olczak-Ronikier – *Wtedy. O powojen-nym Krakowie* (Znak), Łukasz Orbitowski – *Inna dusza* (Od deski do deski), Maciej Płaza – *Skoruń* (WAB), Uta Przyboś – *Prosta* (Forma), Dariusz Rosiak – *Ziarno i krew* (Czarne), Żanna Słoniowska – *Dom z witrażem* (Znak), Jerzy Sosnowski – *Co Bóg zrobił szympansem* (Wielka Litera), Katarzyna Sur-miak-Domańska – *Ku Klux Klan. Tu mieszka miłość* (Czarne) i Ziemowit Szczerek – *Tatuaż z tryzubem* (Czarne).

Na zakończenie

Ogromna liczba wystawców, autorów, wydawniczych premier i spo-tkań z książką sprawia, że WTK są coraz chętniej odwiedzane przez czytel-ników. Według danych organizatora, tegoroczną edycję odwiedziło łącznie ponad 70 tys. osób! Co istotne, w tym roku bramę Stadionu Narodowego przekroczyła dwukrotnie wyższa liczba zorganizowanych grup dzieci i mło-dzieży. Trudno odnotować wszystkie atrakcje i wydarzenia, które umożliwiły odwiedzającym obcowanie z książką (i nie tylko!) w aktywny, czasami wręcz niekonwencjonalny sposób. Jak widać, najważniejsza arena piłkarska w Pol-sce idealnie sprawdza się jako przestrzeń propagowania czytelnictwa i kultu literatury. Trudno o równie przyjazne miejsce – w sensie logistycznym i orga-nizacyjnym – dla tak wielkiego, wydawniczo-czytelniczego przedsięwzięcia.

Inauguracja tegorocznych WTK wyjątkowo odbyła się w sali konferen-cyjnej *Warszawa* (a nie jak dotychczas na Kanapie Literackiej). Dzięki temu sama uroczystość była w ograniczonym zakresie dostępna dla szerszego grona publiczności. Warto zwrócić uwagę na skromną reprezentację seg-mentu książki elektronicznej i nowoczesnych technologii (także w wymiarze dyskusyjnym). Choć rynek e-booków aktualnie zajmuje tylko kilka pro-cent udziału w rynku wydawniczym w Polsce, e-książki i urządzenia do ich odczytu stają się coraz bardziej popularne i konsekwentnie wzmacniają czytelniczą aktywność. Poza tym bibliotekarze z dezaprobatą wypowia-dają się w sprawie odpłatnego dla nich wstępu na targi w czasie weekendu (a wtedy dzieje się najwięcej!). Czy środowisko, czynnie uczestniczące na co dzień w kreowaniu i propagowaniu czytelnictwa, nie powinno być w ogóle zwolnione z tejże opłaty – tak jak ma to miejsce podczas Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie? To pytanie z pewnością warto skierować do organizatorów.

Powołując się na przytoczone na początku słowa wielkiej Noblistki, świat bez książek raczej nam nie grozi! Literatura ma swoje zasłużone miejsce w przestrzeni kultury oraz pozwala nie tylko intelektualnie rozwijać się ale i dobrze bawić. Wydawcy, reagując na innowacje coraz częściej sięgają po nowoczesne technologie, inwestując w e-marketing i e-dystrybucję oraz format elektroniczny. Sprawą otwartą pozostaje tylko jakość samej książki – zarówno w ujęciu merytorycznym (kto, co i jak pisze?) jak i estetycznym, ale to już zupełnie inny problem.